

ЗАПИС

Драгана
Марковић

Нисам је питала за име. Једно друго име у овој причи је засијало на површини. Али, кренимо редом у настојању да ону народну – да у сваком злу постоји и неко добро – заокружимо примером.

Од како нас је корона подучила суштини, сваки викенд проводимо у селу. Заталасано село надомак Љига, кућа из 1887, иста као она у Струганику војводе Живојина Мишића, постали су наше уточиште. Да су и наше исходиште, с временом смо заборавили. Мерећи време сопственим трајањем, негде смо погубили осећај релативности који доноси спокој посебног погледа у зелено. Зелено је моје ново плаво – рекла сам објашњавајући пријатељима да простране сеоске ливаде, пачворк кукуруза, сунцокрета и пшенице могу да замене море. А тек небеска простирка изаткана срмом звезда... И тај додир првог јутарњег корака, зачињеног мирисом земље.

Једна друга и другачија особина села урезала ми се у спознају овог лета. Јер село памти. Прво су ме фасцинирали записи урезани у камен крајпуташ: „Путниче намерниче, застани...“ Путник сам у души, али је ово био позив на другачије путовање. Повела сам и своју децу. До крајпуташа, онда до сеоског „записа“ – старог хрста испод кога су се житељи села од давнина договарали о свему битном, у рату и миру. Народ се и данас ту окупља у време заветине. Српским сељацима – ратницима, онима чија тела нису пронађена по многобројним бојиштима на којима смо се борили за слободу, подизани су споменици крај пута. Они жигошу сваког ко испод врзине открије њихове натписе. Властник једне од њива у близини села је на својој земљи подигао споменик свим погинулим у Првом светском рату, без обзира на то којој су војсци припадали. Управо ту, на рајачким обронцима који исписују наш хоризонт, одвијала се Колубарска битка. Недалеко на Суворору су још видљиви ровови наше војске.

На тој историјској позорници догодио се сусрет из кога градим овај „запис“ наше новије историје. Доскора пред одумирањем, село је крајем марта ове године почело да се попуњава људима. Гледали смо недељама како се једна викендица из седамдесетих, напуштена у другој половини свог трајања, реновира и припрема за нове станаре. Комшиницу смо срели у јутарњој шетњи... Поздрав, неколико колоквијалних реченица добродошлице, ипак смо ми староседеоци. Нисмо се ни представили именима, некако су била небитна пред лепотом природе којој смо се узајамно дивили. Због осетног наречја у говору питала сам – одакле је.

– Из Сарајева, тамо сам рођена и живела... Али тамо више немам никог свог. Одем једном годишње на гроб мајке. Погодио је снајпер. Годишњица њене смрти пада ових дана, а због ове читаве ситуације са коронам први пут нисам могла да одем... Поставила сам на свом Фејсбуку статус како многи пате што ове године не иду на море, а ја јер не могу да одем на мајчин гроб... Убрзо ми се јавила наша некадашња комшиница Сенада. Питала ме где је тачно сахрањена. Сутрадан ми је послала фотографије са гроба моје мајке на који је изашла са својом породицом... Људи су људи...

Изговорила је мирно ту кратку, једноставну истину. Иза ње је остао снажан, бритак рез судбине коју је донела са собом. Стајали смо ћутке. Требало нам је времена да се покренемо. Причу испричану између два даха, крај „записа“ понела сам са собом. Село памти и чува наше судбине. Доносим је вама у њеном суштинском значењу – будимо људи. То дугујемо својој деци, као и нека знања о крајпуташима смисла.!